

SENA MAGAZINE

MAGAZINE VOOR AANGESLOTENEN | OKTOBER 2022 | NR. 3 | JAARGANG 22

TIM KNOL

LICHTJAREN VERDER EN BETER

MUZIEKHELDEN

VEREEUWIGD IN BRONS,
VERANKERD IN BETON

WISHFUL SINGING

ZING JE STERK

Sena

PETER BOERTJE

PRODUCENT

AMSTERDAM, OKTOBER 2022

Hoi Duijf,

Wat een afscheid was dat, Duif. Tijdens het onlangs gehouden North Sea Jazz Festival in Rotterdam zwaaiden 5 leden van de Raad van Aangeslotenen af. Mooie woorden van onze directie, en als grote verrassing werden we geëerd met een Sena Icoon. Niet iedereen kent dit mooie versiersel, maar neem van mij aan, dat er meer mensen Ridder in de Orde van Oranje Nassau zijn, dan dat er bezitters zijn van dit sierlijke, zeldzame kleinood. Mooi om op deze wijze gepast afscheid te mogen nemen van Sena. En tevens de start van de nieuwe ploeg. Jan Favié heeft inmiddels het stokje overgenomen als voorzitter. Daarmee ben ik blij, wetend dat de voorzittersrol bij hem in zeer goede handen zal zijn.

Maar even iets anders. Recent werd bekend dat de NPO een vergoeding gaat betalen voor alle artiesten die optreden in radio- of televisieprogramma's. Als dezelfde artiesten vroeg in de morgen hun opwachting maken bij een van de commerciële radiozenders (voor wie reclame-inkomsten de afgelopen 2 jaren toch echt niet zijn afgenomen. Integendeel!), wordt daarvoor nog steeds niets betaald. Waarbij vervolgens de platenmaatschappijen de knip mogen trekken om hun artiesten niet voor de kosten op te laten draaien. Ik vind dat vreemd: je stapt voor dauw en dag in de auto om de luisteraars van een commercieel radiostation te gaan vermaken, om vervolgens door het station te worden beloond met hoogstens een kop koffie. Het station scoort met jouw muziek; de reclame-inkomsten kunnen nog verder stijgen, maar platenmaatschappijen en artiesten staan met lege handen en betalen met elkaar de kosten. Ik vind dat vreemd. Van de diepgewortelde liefde om muziek te laten horen aan het publiek wordt volgens mij handig gebruik gemaakt door de commerciële omroepen. Het tarief dat die zenders aan Sena betalen voor het gebruik van de opgenomen muziek vinden wij ook al jaren te laag. Daar loopt zelfs een juridische procedure over. Kunnen we niet een keer hardop zeggen dat we betaald willen krijgen voor het leveren van onze diensten, en dat we anders stoppen? Wat vind jij?

met sierlijke groet
Peter

MATTHIJS VAN DUIJVENBODE

MUZIKANT

AMSTERDAM, OKTOBER 2022

Hey Peter,

Ik ken een plugger die net zo goed 'orakel' op zijn visitekaartje had kunnen zetten. "Waarom ze de single nog niet draaien? Welke reden wil je horen?" Ik hoor het hem zo weer zeggen. Of: "Ja, als wij het allemaal zo goed weten, moeten we misschien zelf een radiozender gaan runnen."

Gebrek aan radiosteun is frustrerend voor artiesten, maar tegelijk snapt iedereen dat een zender nooit alle nieuwe muziek kan gaan draaien. Het aanbod is groot en de vraag een heel stuk kleiner. Het verdelen van de schaarse plekken op de playlists doet soms denken aan een kansspel.

De Grote Airplay loterij is niet altijd even eerlijk en het vergroten van je kansen kost serieus geld, net als bij de echte loterijen. Een live-optreden op een commerciële zender bijvoorbeeld, want daar heb jij het over in je brief. Radiopromo's doe je ter promotie en om goodwill te kweken. Voor hun werkzaamheden hierbij sturen crew en muzikanten een factuur naar label en/of hoofdartiest en dat lijkt me niet meer dan terecht. Het kost dus wel serieus geld. Kosten waar de zender niet aan mee betaalt. Toch wordt het doorgaans als een goede investering gezien.

Maar wat als de zender eigenlijk al voor de promo weet dat ze de single niet of nauwelijks gaan draaien? De artiest desondanks voor dag en dauw op laten draven, met de suggestie dat er airplay tegenover staat vind ik de boel belazeren. Vals spelen in je eigen loterij. Misselijk. Vanwege de machtsverhoudingen en grote belangen wordt hier helaas zelden korte metten mee gemaakt.

Niemand heeft recht op een plek op de playlist en een zender heeft ook geen recht op gratis optredens. In een ideale wereld zou iedereen een eerlijke beloning voor zijn werk krijgen. De nieuwe, door doorzetters gerealiseerde kostenvergoeding bij de NPO voor live-optredens is wat mij betreft een grote stap naar een idealere wereld.

met goede groet
Duijf

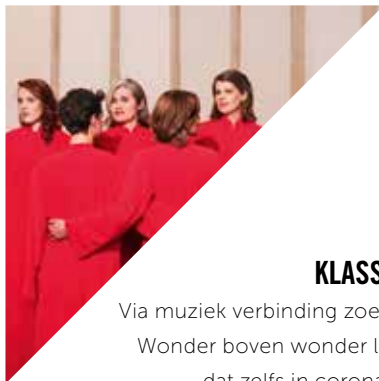
P.S. De wereld is ook een stuk leuker sinds we weer kunnen genieten van live muziek, bijvoorbeeld bij jullie afscheid tijdens North Sea Jazz

SPOTLIGHT

De nieuwe Knol blikt terug op de oude.

6

KLASSIEK

Via muziek verbinding zoeken. Wonder boven wonder lukte dat zelfs in coronatijd.

12

MUZIKAAL ERFGOED

Sena Magazine reist door het land, op zoek naar standbeelden en andere artistieke huldeblijken.

16

NJJO JAZZ

Maarten Hogenhuis moest het doen met niets toen hij artistiek leider werd van het NJJO.

20

EN VERDER

2 VAN DE REDACTIE

5 SENA NIEUWS

9 KUNSTENBOND VERSUS DE STAAT

10 DE WAARDE VAN MUZIEK

12 KLASSIEK

14 HOE DOET IE HET?

24 AFZWAAIENDE LEDEN

26 NIEUWE LEDEN

28 SENA MAAKT MOGELIJK

31 COLUMN HENK WESTBROEK

SENA MAGAZINE

wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de Sena-secties performers en producenten. Het blad is bestemd voor rechthebbende uitvoerende kunstenaars en producenten en andere geïnteresseerden. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

©2022 Sena-secties Uitvoerende Kunstenaars en Producenten

HOOFDREDACTIE: Matthijs van Duijvenbode
Peter Boertje
REDACTIE: Jeroen Akkermans, Matthijs van Duijvenbode, Olivier de Neve, Anita Verheggen en Peter Boertje
EINDREDACTIE: Jeroen Akkermans
VORMGEVING: Robert Swart
COVERFOTO: Tim Knol
Foto: Ivo van der Bent
ILLUSTRATIES: Robert Swart
OPLAGE: 20.050 ex.

AUTEURS: Guido van Oorschot, Jimmy Tigges, Rianne van der Molen, Erik Thijssen, Sandra Havekes, Jowi Schmitz, Anita Verheggen, Olivier de Neve en Henk Westbroek
REDACTIEADRES: Catharina van Renneslaan 20, Postbus 113, 1200 AC Hilversum
Telefoon: (035) 625 17 00
E-mail: magazine@sena.nl
Website: www.sena.nl/senamagazine

Sena 30 jaar

Dit jaar bestaat Sena dertig jaar. Op 29 september 1992 werd Sena ingeschreven in de Kamer van Koophandel. Deze dag zien wij als de officiële start onze organisatie. Vanaf 1 juli 1993 is de Wet op de naburige rechten van kracht. Al dertig jaar zetten wij ons iedere dag in voor onze rechthebbenden en zorgen ervoor dat er een billijke vergoeding komt voor muzikanten en producenten.

Wij zullen 29 september 2022 niet onopgemerkt voorbij laten gaan, maar zijn ook van plan om volgend jaar ons jubileum, samen met dat van de Wet op de naburige rechten, uitgebreider met onze relaties te vieren.

Sena Nieuws

Repertoire 2019

Sena betaalt vier keer per jaar vergoedingen uit. De laatste keer van dit jaar is op vrijdag 23 december. Zorg ervoor dat je je repertoire op tijd (bij voorkeur voor 1 december) aanmeldt, want op deze manier hebben wij voldoende tijd om dit te verwerken en kunnen we zorgen voor een juiste uitkering. Heb jij repertoire dat te horen is geweest op bijvoorbeeld radio of tv in 2019 dat nog niet is aangemeld? Dan is nu je laatste kans! Tot uiterlijk 31 december 2022 kun je repertoireclaims voor gebruik in 2019 aanmelden. Daarna wordt 2019 afgesloten en verwerken wij repertoireclaims over dat jaar niet meer. Daarvoor geldt namelijk een wettelijke termijn van drie jaar. Het aanmelden van repertoire doe je via MySena of via de Sena-app.

Nieuw communicatieteam Sena

Sinds september is de afdeling Communicatie van Sena weer op volle sterkte. Naast Sandra Havekes, die al enige tijd werkzaam is bij Sena, zijn Floor Dreyer en Yuri van Eijden toegevoegd aan het communicatieteam.

Floor is op 1 september gestart als medewerker communicatie en heeft hiervoor 3,5 jaar bij de Kunstenbond gewerkt als medewerker marketing & communicatie.

Yuri is een maand eerder begonnen als manager communicatie bij Sena. De afgelopen jaren heeft hij in dezelfde functie gewerkt bij Topsport Amsterdam. Voor alle vragen en opmerkingen, zijn wij te bereiken via communicatie@sena.nl

Update Arresten

RAAP/PPI-arrest

De lobby om de gevolgen van het RAAP/PPI-arrest te stoppen is in volle gang. De Europese Commissie is een onderzoek gestart naar de billijke vergoeding voor commerciële fonogrammen in de lidstaten en het effect daarvan op de Europese creatieve sector, waarbij specifiek de financiële impact van het RAAP/PPI-arrest voor producenten en uitvoerend kunstenaars wordt onderzocht. Het kan nog even duren voordat deze studie is afgerond, waarna afgewacht moet worden of de Europese Commissie op basis daarvan bereid is om maatregelen te nemen om de gevolgen van RAAP/PPI te beëindigen, bijvoorbeeld door lidstaten weer opnieuw toe te staan om wederkerigheid toe te passen.

Atresmedia-arrest

Na de gecreëerde uitbreiding van de Exploitatieovereenkomsten komt er hopelijk binnenkort een Algemene maatregel van bestuur (AMvB) voor 'Extended collective licensing' op basis waarvan Sena weer alle rechthebbenden kan vertegenwoordigen. Ondertussen is Sena momenteel in overleg met aan aantal omroepen om tot een voor zowel gebruikers als rechthebbenden praktische regeling te komen.

Op zijn nieuwe album *Lightyears Better* kijkt Tim Knol terug op de periode voor zijn gezonde ommezwaai. “Ik wilde verhalende liedjes schrijven, maar het is toch weer persoonlijk geworden.”

Door Rianne van der Molen
Foto's: Ivo van der Bent

Het is 2019. Tim Knol speelt met de Blue Grass Boogiemen op de Zwarte Cross. “Ik merkte dat ik het niet meer trok. Het voelde alsof mijn lichaam totaal op was. De volgende dag kreeg ik zelfs uitval in mijn vingers. Toen ben ik direct gestopt met drinken. Het extra zetje kwam vervolgens van mijn huisarts. Hij zei: als je zo doorgaat in dit tempo, gaat het helemaal mis.”

Tim neemt de raad ter harte en verandert vanaf dat moment radicaal. Van iemand die graag doorzakt en zelden op zijn voedingspatroon let, tot een man die gezond gaat eten, wandelen (en later hardlopen) en de alcohol veelal laat staan. “Ik ben echt blij dat ik toen naar mezelf geluisterd heb,” zegt hij. “Ik voel me nu veel beter.” Hoewel het al even geleden is en breed uitgemeten in de pers, is het een thema waar hij nog niet klaar mee was. “Toen ik tijdens de eerste lockdown begon met deze plaat, had ik een soort van plan. In die periode luisterde ik veel naar Tom Petty, die een inspirator voor dit album is geworden. Zijn stijl is rechttoe-rechtaan en hij schrijft heel verhalend. Soms zijn die nummers bijna een miniboek. Heel erg goed. Dat wilde ik ook proberen, al is dat heel moeilijk.”

PROTEST

Maar terwijl Tim schreef, was het alsof de nummers als vanzelf autobiografisch werden. “Dat gebeurde gewoon. Het zijn toch thema's die blijkbaar belangrijk zijn in mijn leven. Ze gaan vooral over de periode waarin ik vaak dronken en vol door Amsterdam liep, op zoek naar een nieuwe rush. In die tijd zat ik soms zes dagen per

week tot 5 uur in het café; het ging altijd door. De titel *Lightyears Better* schetst mooi hoe ik me nu voel.”

Die verhalende liedjes kwamen er dus niet. “Ik schreef er eentje, maar die heeft het album niet gehaald,” zegt hij. “Destijds waren er ook boerenprotesten, dus ik had een Willem Engel-achtige boer bedacht. Zo'n gek die vooroploopt en het verpest voor mensen met een wat genuanceerdere mening. Het is echt een vet liedje geworden, ook al paste het niet helemaal tussen de rest.” Om het toch te delen wilde Tim het nummer tijdens de protesten van afgelopen juli posten op Twitter. “Maar iedereen die op social media de boeren oproept om een beetje normaal te doen, krijgt zoveel shit over zich heen. Ik had geen zin om de negatieve aandacht op me te vestigen en besloot het niet te doen.”

TRAUMATJE

Ook omdat hij even dacht aan die shitstorm rond zijn persoon in 2017, toen Maan bij 538 verrast werd door een stalker tijdens haar optreden en in huilen uitbarstte. Tim gooide een woedende tweet de wereld in, waarin hij dj Frank Dane een enorme prutser noemde en andere muzikanten opriep om nooit meer naar de 538-studio te gaan. Eerst werd hij online uitgekotst door 538-fans en een paar maanden later vond Giel Beelen het grappig om een stripper uit te nodigen in zijn ochtendshow terwijl Tim een liedje speelde.

“Dat moment is toch een soort traumatie geweest. Laatst kwam ik de studio van

‘ZORG VOOR EEN OEUVRE WAAR JE ALS ZESTIGER TROTS OP BENT’

Veronica binnen en dan krijg ik meteen zo'n benauwd gevoel. Al wil ik ergens best eens de hele situatie met Giel Beelen uitpraten, want hij draait nog steeds mijn muziek.”

Soms maakt hij zich wel druk om de keuzes van de NPO, zoals het nieuws dat 3voor12 gaat stoppen. “Ik vind dit een donkere periode voor de radio in Nederland. De tijd dat je naar de radio luisterde om nieuwe muziek te ontdekken, is echt voorbij. Terwijl: het is toch de taak van de NPO om een zo breed mogelijk palet neer te leggen? Zenders zoals 538 en QMusic kunnen toch die commerciële dingen doen? Bij 3FM ontspoord dat totaal. Alles draait om publieksstemmen. Triest. Het zou toch geweldig zijn als mensen ook prachtige muziek uit Nederland horen die iets minder commercieel is? En dan kijk ik echt niet alleen in mijn eigen straatje. Ik vind dat iemand als Peter Beense ook een plek moet krijgen bij de NPO. Zolang ze maar wegblijven van dat *middle of the road*.”

COMMERCIEEL

Tegelijk maakt hij zich over zichzelf weinig zorgen. Vanaf het moment dat Tim in 2010 doorbrak, is het met een kleine knik altijd goed gegaan. “Dat ik in 2011 op het hoofdpodium van Pinkpop stond was natuurlijk geweldig, maar ik wist vrij snel dat het succes niet zou blijven. Dan had ik andere keuzes moeten maken, meer commerciële moeten schrijven. Dat heb ik nooit gewild.”

Want zijn grootste drive is de liefde voor muziek, die hij als klein ventje al oppikte. Zijn vader Ton oefende thuis in Hoorn veel met zijn bluegrass/americanaband en Tim wilde al snel meedoen. “Laatst zag ik foto's van mezelf als 2-jarige met een ukelele in mijn handen en als 6-jarige stond ik met mijn vader op het podium, met zo'n driekwart gitaar. Die drang kwam echt uit mezelf. Ik ben gewoon gek geweest van muziek zo lang ik me kan herinneren. Van americana tot powerpop,

bluegrass, The Beatles, Dylan en Wilco; als het maar muziek is met een hart, dat vind ik het mooiste. Dat wil ik zelf ook maken en daarom is zo'n hit niet zo belangrijk."

OEUVRE

Het helpt dat hij zijn publiek gevonden heeft. 'Dat zijn volle kerkjes van 200 man en af en toe de grote zaal van Paradiso. Daar ligt mijn kracht, dat vind ik het aller-

leukst. Ook al zit ik in een niche, gelukkig is daar een publiek voor. Zolang dat gaat, is het fijn. Ondertussen probeer ik nieuwe dingen te verzinnen, zoals de wandelconcerten die ik tijdens de eerste coronagolf bedacht. Je moet als artiest wel blijven vernieuwen en altijd zoeken naar manieren om je in de kijker te spelen. En tegelijk moet je alleen maken wat je zelf echt wil. Daar geloof ik heilig in." Een goede vriend zei hem ooit: "Zorg

dat je een mooi oeuvre opbouwt, waar je straks als zestiger trots op bent". "Dat is sindsdien mijn uitgangspunt. Daarom maak ik mijn eigen dingen, treed ik op met de geweldige Blue Grass Boogiemen, heb ik een punkplaat gemaakt met The Miseries en wil ik nog graag eens een soulplaat maken met een goede band. Ik wil graag vasthouden wat ik nu heb en heb tegelijk de ambitie om nog heel veel mooie dingen te maken."

'ZIJN GROOTSTE DRIVE IS DE LIEFDE VOOR MUZIEK, DIE HIJ ALS KLEIN VENTJE AL OPPIKTE'

Aan het begin van de zomer stelde de Kunstenbond de staat aansprakelijk voor geleden coronaschade van zzp'ers in de cultuur. Musici en andere zzp'ers kunnen de actie steunen door hun eigen verhaal en de door hen geleden schade met de bond te delen via www.kunstklaagtaan.nl.

Door Erik Thijssen

KUNSTENBOND VERSUS DE STAAT: AANSPRAKELIJKHEIDSTELLING VOOR GEBREK AAN CORONACOMPENSATIE

Zzp'ers in de culturele en creatieve sector zijn hard geraakt door de coronamaatregelen. De gevolgen duren voor veel van hen nog steeds voort. Ronald Gijsbertsen, directeur van de Kunstenbond: "Schulden moeten worden terugbetaald, verdienmomenten zijn verloren gegaan, spaargeld dat bedoeld was voor een oudedagsvoorziening is op. Zzp'ers in de cultuur zijn hard getroffen maar ook dubbel benadeeld. De beperkingen duurden voor de cultuursector het langst, maar de toegang tot steun was ook veel minder. En de steun die wel beschikbaar werd gesteld kwam vervolgens op allerlei plekken, maar niet of nauwelijks bij de zzp'ers terecht." Na vele vruchteloze overleggen heeft de Kunstenbond daarom gekozen voor de juridische route. "Natuurlijk is een gang naar de rechter niet onze eerste keuze. Gedurende de crisisperiode hebben wij veel gesprekken met de minister en beleidsmakers gehad. We hebben daarbij

ook voorstellen gedaan. Maar de overheid heeft nagelaten daarop in te gaan." Gijsbertsen schat de kans op succes bij een rechtszaak positief in. Hij wijst erop dat de rechter steeds vaker corrigerend optreedt. "We hebben dat gezien met klimaatzaken, maar ook in de uitspraak over de wijze van belastingheffing op spaargeld. De overheid heeft overduidelijk onzorgvuldig gehandeld. Men wist dat de pijn niet eerlijk verdeeld werd en heeft tegen beter weten in geen maatregelen getroffen. Daarbij was er sprake van willekeur: in periodes waar je wel naar naar het voetbalstadion en naar de Formule 1 mocht, mochten theaters en andere podia niet open. Werken in loondienst hebben veel minder negatieve gevolgen ondervonden van de coronamaatregelen en ook voor andere ondernemers was er meer geregeld. We hebben de overheid nog één keer de kans gegeven om met een goede regeling te komen. Als het kabinet daar gehoor aan

geeft hoeven we niet naar de rechter." Vlak voor het verschijnen van dit magazine ontving de Kunstenbond een formele reactie van de staat. De landsadvocaat, die namens de staat optreedt in juridische procedures, wijst de aansprakelijkheid af zonder daarbij diep op de feiten in te gaan. Gijsbertsen: "Met deze afwijzing gooit de staat de deur dicht voor een verdere dialoog over mogelijke compensatie voor culturele zzp'ers. Dat is te betreuren maar wij zien de gang naar de rechter met vertrouwen tegemoet." Via de website www.kunstklaagtaan.nl kunnen zzp'ers hun steun geven aan de claim en de mogelijke rechtszaak door hun schadeverhaal te delen en een inschatting van de geleden schade achter te laten. De Kunstenbond zal deze website gedurende het hele proces in de lucht houden.

Wordt vervolgd...

DE WAARDE VAN MUZIEK

Elke zaak heeft een eigen publiek en een eigen sfeer. Die sfeer wordt mede bepaald door het interieur, de bediening – en vaak ook door de muziek. Sena Magazine praat met Talitha Verheij van Het Muzieklokaal in Utrecht.

Door Jimmy Tigges

Foto: Minke Faber

Een horecagelegenheid waar alles draait om klassieke muziek. Vanuit die gedachte openden Sanne van Buuren en Talitha Verheij begin 2016 Het Muzieklokaal, net buiten het Utrechtse Singel-gebied. Een plek waar iedereen zich welkom en op zijn gemak moet voelen. Waar je kunt lunchen, borrelen, dineren of een krantje lezen in een laagdrempelige huiskamersfeer. “Zoiets bestond nog niet”, legt Verheij uit. “Klassieke muziek is vaak te horen in een setting die niet iedereen aanspreekt. Wij wilden klassieke muziek naar een breder publiek brengen en waar kan dat beter dan in een horecagelegenheid?”

De inrichting is eenvoudig, maar stijlvol. Vintage, retro. Bovenop een jarenzestig-wandmeubel staat een ouderwetse buizenradio, een kast-deel achter glas fungeert als cd-opbergruimte. Aan verwijzingen naar muziek valt niet te ontsnappen, ook niet bij de toiletten: de gestileerde poppetjes op de wc-deuren dragen een koptelefoon.

Halverwege de zaak staat een vleugel opgesteld, maar de absolute topattractie is de bar in de vorm van een viool. “Die moest wel wat ‘opgerekt’ worden, anders paste de koeling er niet in.” De achtergrondmuziek komt van zelf samengestelde speellijsten. Op moment van het interview, dinsdagmiddag rond drie uur, is het vrij rustig. Daar past rustige muziek bij. Uit de speakers klinkt *Sonata no 3 for violin and piano* van de Poolse componiste Grażyna Bacewicz, uitgevoerd door Merel Vercammen en de Russische Dina Ivanova. Van dit tweetal staan meer uitvoeringen op de lijst, zoals een sonate van César Franck en een nocturne van Lili Boulanger. Tussendoor stort cellist Yo-Yo Ma zich op muziek van Gabriel Fauré en speelt het London Bridge Trio een pianostuk van Fanny Mendelssohn. Het gedraaide repertoire is zeer gevarieerd, zegt Verheij, van grootheden als Chopin, Schumann en Tsjaikovsky tot minder bekende componisten. “Niet alleen gesneden koek. Regelmatig maken we nieuwe lijsten aan, ook medewerkers stellen eigen lijsten samen. Als iets niet bevalt, kan het er altijd uitgeknikkerd worden. Bezoekers kunnen hun suggesties kwijt op speciale gastenlijsten. Tijdens een drukke borrel draaien we meestal wat opzweperder muziek. Als het écht druk is zetten we stevast een album op van Christina Pluhar.” Op de ‘overdag-druk-lijsten’ kan van alles staan. “Saint-Saëns bijvoorbeeld. Of pianiste Margreet Markrink. Zij speelt eigen werk in de stijl van Astor Piazzolla. Soms draaien we neo-klassiek of minimalistische

muziek à la Philip Glass. De *Canto Ostinato* van Simeon ten Holt gaat er ook goed in. Dat is heel sferisch.” Vóór de pandemie alles stillegde waren er tweemaal per week live-optredens in Het Muzieklokaal. Dat willen de ondernemers graag weer oppakken. Verheij: “We werkten veel samen met conservatoriumstudenten. Het is doorgaans een wat jongere generatie die hier komt performen, voor de oudere garde is het meestal iets te onrustig. Hier moet je als musicus aandacht afdwingen, het is niet altijd doodstil. Er is mogelijkheid tot interactie met het publiek. Ze vertellen wat over de muziek die ze spelen. Ze zitten gewoon tussen de mensen, een podium hebben we niet. Vaak blijven ze na afloop wat drinken en kun je ze aanschieten.” En dan waren er vóór de lockdowns ook nog de regelmatige dj-avonden met dansbare, niet-klassieke muziek. “Niet met dertien-in-een-dozijn-dj’s, we willen mensen ook eens wat anders laten horen. Bijvoorbeeld statushouders die muziek uit hun eigen land inbrengen. Die dj-avonden moeten ook weer op gang komen.”

hetmuzieklokaal.nl

‘ALS HET ÉCHT DRUK IS ZETTEN WE EEN ALBUM OP VAN CHRISTINA PLUHAR’

HET MUZIEKLOKAAL, UTRECHT

KLASSIEK

Kansen zien

Door Guido van Oorschoot

Foto: Anne Claire de Breij

Vijf zangeressen die via muziek verbinding zoeken, dat is Wishful Singing. Wonder boven wonder lukte dat zelfs in coronatijd.

Het idee borrelde op tijdens de eerste lockdown, voorjaar 2020. Vlak voor hun optredens gaven de vijf zangeressen van Wishful Singing vaak een workshop. Even een paar gregoriaanse formules oefenen, oude eenstemmige kerkmuziek, dan kon het publiek die straks fijn meezingen. Het sloeg steevast aan. Dus waarom maakten ze daar in de stille coronatijd geen online cursus van? "Algauw verkochten we meer dan zesduizend cursussen," zegt Anne-Christine Wemekamp, sopraan en artistiek leider. "À 15 euro per stuk. En de cd-verkoop via onze website vertienvoudigde."

JE MOMENT KIEZEN

Het juiste idee op het juiste moment: Wishful Singing heeft er een handje van. Zo ontwikkelden de zangeressen na het gregoriaans de cursus *Zing je sterk*. Speciaal voor mensen met long covid, de verzamelnaam voor langdurige klachten na een corona-infectie. "We dachten: dit moeten we nu aanpakken. Om zo snel mogelijk te kunnen starten hebben we het project voorgefinancierd vanuit onze reserves."

De successen kwamen niet uit de lucht vallen. Wishful Singing heeft de activiteiten al jaren geleden geprofessionaliseerd. Wemekamp: "De groep is opgericht in 2004 en sinds 2009 hebben we een bestuur. Dat is belangrijk, want enerzijds krijg je een netwerk dat meedenkt, anderzijds vraag je als stichting voor grotere projecten makkelijkere subsidie aan." Maar ook artistiek tilt Wishful Singing zichzelf steeds verder op. Zo volgden de zangeressen een cursus bij de beroemde King's Singers uit Engeland, op zoek naar meer klankkleur, en hebben ze zich ontwikkeld in de authentieke uitvoeringspraktijk van het gregoriaans. Maar het gaat nog verder, zegt Wemekamp. "Je moet vooral bedenken: wie ben je, wat wil je, waarom zing je met elkaar. We ontdekten dat we op zoek zijn naar verbinding. Met de muziek, met ons publiek, met elkaar. Soms is dat confronterend. Ik was bijvoorbeeld een control freak, soms bracht ik een verlamme spanning mee. Door te leren van de anderen ben ik een leuker persoon geworden. Tegenwoordig koester ik op het podium het gevoel dat ik mijn medezangers vanaf de eerste rang in actie kan zien. Ik laat me ontroeren door hun stemmen en word verrast door de mooie dingen die ter plekke ontstaan."

VERBINDING MAKEN

Wel een pittig bestaan, dat van een rondreizend artiest. 'Daar kwamen we achter in coronatijd. Het bleek fijn om niet steeds 's avonds op pad te moeten, of om eens een weekend vrij te zijn. Dat besef heeft ons geïnspireerd tot een nieuwe voorstelling. We dachten: waar rennen we met z'n vijven naartoe? Je kunt wel zeggen dat je verbinding zoekt, maar lukt dat als je voortdurend *in the rush of the moment* leeft?' Enter Fokke Obbema, de *Volkskrant*-journalist die een hartstilstand overleefde en daarna een reeks interviews maakte over de zin van het bestaan. Met hem reist Wishful Singing dit najaar langs de zalen. "Best spannend," zegt Wemekamp, "ik schreef bijvoorbeeld zelf een tekst over mijn moeder. Ze is dit jaar vrij plotseling overleden. Door onze eigen ervaring in de voorstelling te verweven, hopen we op een nieuwe manier verbinding te maken met de muziek en ons publiek."

DAVE MENKEHORST (35) IS DRUMMER, ZANGER,
PRODUCER EN FILMMAKER

HOE DOET IE HET?

Door Jowi Schmitz
Foto: Minke Faber

WAT DOE JE ZOAL?

"Ik mix op dit moment de LP Vreemde Kostgangers van Henny Vrienten, George Kooymans en Boudewijn de Groot. Ik heb ook bij hen gedrumd. Verder ben ik op toer geweest met Bertolf, waar ik dit jaar wat losse shows mee doe, net als met de Musketiers en David Middelhof. Ook heb ik de laatste plaat van Oliver Pesch geproduceerd en later dit jaar ga ik toeren met Esther Groenenberg, zij is een singer-songwriter uit Zwolle."

IS DAT IDEAAL?

"Het is wat ik heel graag doe, dus ja, het is behoorlijk ideaal."

ALS GELD NIET UITMAAKTE, WAT ZOU JE DAN HET LIEFSTE DOEN?

"Ik zou hetzelfde doen, maar hopelijk voor meer geld."

LUKT HET OM ROND TE KOMEN VAN DE MUZIEK?

"Niet tijdens de coronacrisis, want toen werd live spelen opeens verboden. Producenten en filmen kon gelukkig nog wel. Nu kan ik alles weer doen, hoewel het aantal uren dat ik maak nog niet in verhouding staat met mijn inkomsten."

DOE JE OOK KLUSSEN BUITEN DE MUZIEK?

"Tijdens corona ben ik gaan streamen

voor theaters. Ik fotografeerde en filmde altijd al, onlangs nog voor Theaterfestival Boulevard."

INVESTEER JE IN JE CARRIÈRE?

"Al mijn tijd stop ik in mijn muziek, ik denk dat dat voor elke muzikant geldt. Het geld dat ik verdien gaat ook weer terug de muziek in, ik koop er microfoons en andere spullen voor mijn studio van, en er gaat veel geld in diesel en parkeren zitten."

WAT IS JE GEHEIM?

"Ik weet de juiste mensen samen te brengen en dan ontstaan er nieuwe dingen. Dat klinkt eenvoudig, maar dat kan heel magisch zijn."

HOE DENK JE OVER NABURIG RECHT?

"Naburig recht is belangrijk, omdat je vaak voor weinig geld op de cd van een ander meespeelt en op die manier nog wel meedeelt in de opbrengsten. Wat ook extreem belangrijk is, is het Sena muziekproductiefonds, dat is absoluut nodig om cd's te kunnen maken en dát is weer nodig omdat popmuzikanten in Nederland meer gezien moeten worden. Dat begint bij opnames, en vervolgens bij hoorbaarheid op de radio. Echt, er is meer dan de toppers. Ga

naar concertzalen, luister naar Nederlandse bands."

WAAR LOOP JE TEGENAAN?

"Nou, het is in Frankrijk sinds 1996 verplicht om 35% van alle muziek die op de radio wordt gedraaid, Franstalig te laten zijn. Tijdens de crisis hebben we iets dergelijks aan de Nederlandse publieke omroep voorgesteld. Al was het maar voor een week. Want als je én niet kunt optreden én geen airplay meer hebt, wie weet er dan nog dat je bestaat?"

EN? GING DE PUBLIEKE OMROEP DAAROP IN?

"Nee, en dat is frustrerend. Het was ongelooflijk nodig en toch gebeurde het niet. Nu zie je dat er mede daardoor steeds meer toch al bekende namen nóg meer

worden gedraaid. Want er is geen informatie over de minder bekende namen, zelfs het radiomuziekprogramma 3voor12 verdwijnt. Dat is een enorm verlies. Het is ook zo'n rare puzzel, tijdens de crisis werden er miljoenen in concert- en theaterzalen gestopt. Veel dan dat geld is opgepot en kwam nooit bij muzikanten en andere makers terecht. Ik ken muzikanten die in de allergrootste acts speelden, maar die een andere baan hebben gezocht, omdat hun toewijding niet in verhouding stond met de opbrengsten. Maar er is meer aan de hand. Er zit ook een fout in het publieke denken: kijk naar de Grand Prix, dat iemand als prins Bernhard jr. blijkbaar denkt dat bandjes gratis willen optreden. Waar komt die denkwijze vandaan, vraag ik me dan af. Wie is ermee begonnen? Zijn muzikanten net iets te vaak gratis komen opdagen? Licht het ook aan ons? Het is zo'n enorme industrie, de muziekindustrie, en muziek is bovendien essentieel voor het mentale welzijn. Hoe kan het dan dat mensen er niet voor willen betalen? Dat ze zelfs denken dat je er niet voor hoeft te betalen?"

WAT ZOU ERAAN GEDAAN MOETEN WORDEN?

"Begrijp me goed, mijn hele verhaal komt voort uit passie. Ik wil het recht om eigen geld te verdienen en dan moet mijn werk dus niet door een overheid verboden

worden. Zo'n geforceerde stop is slecht voor mij, maar ook voor de cultuur en het denken over cultuur. Ik wil opkomen voor onze gezamenlijke pijn, de pijn van de muzikanten. Neem nou de huizenprijs die alsmaar stijgt: blijkbaar zijn mensen bereid om dat geld te betalen. Maar die huizen, die moet je vervolgens ook nog vullen met iets waardevols. Ik zou zeggen: doe het met muziek."

- **Hoogste jaaromzet:** "€ 70.000 bruto. Dat was in 2019, de coronajaren, ik was aan het streamen in theaters. Ik maakte dezelfde uren, maar verdiende twee keer zoveel."
- **Laagste jaaromzet:** "€ 21.000, tien jaar geleden."
- **Muzikantenkosten:** "Apparatuur voor de studio, zonnepanelen, onbetaalde repetitietijd, reiskosten en parkeerkosten – echt, het is onmogelijk om in Amsterdam te spelen en ook al die parkeerkosten te betalen. Sowieso, ik vind dat alle kunstenaars - kleurgevers van steden immers - tijdens hun optredens met reductie moeten kunnen parkeren."
- **Grootste uitspatting dit jaar:** "Mag vorig jaar ook? Toen heb ik een studio met een huis eromheen gekocht."

Wil jij ook een keer vertellen over je muziekpraktijk? Mail dan naar: hoedoetieh@gmail.com

APOTHEKERSBEELD MET TRANEN VAN ROEST

Hoe gaan wij om met ons muzikaal erfgoed in de openbare ruimte? *Sena Magazine* reist door het land, op zoek naar standbeelden en andere artistieke huldeblijken. Dwalend door de regio, van Leiden tot Alkmaar en van Bollenstreek tot Blokker.

Tekst en foto's: Jimmy Tigges

Sommige ‘vereeuwigde’ helden treffen het niet. Mick Boskamp verzuchtte op Facebook dat zijn vader Hans regelmatig een stoelpoot in zijn gezicht krijgt gedrukt. Zo gaat dat, als je natuurstenen eerbetoon is gelegd nabij een populair caféterras.

Hans Boskamp (1932-2011) is een van de 22 aan Zandvoort gelinkte beroemdheden op de Walk of Fame in de badplaats, net als Rika Jansen, Toon Hermans, Alain Clark, Louis Davids, Johnny Jordaan en Neerlands eerste radiodiskjockey (in 1947) Pete Felleman.

Boskamp was profvoetballer (Ajax, Oranje) en acteur (Turks Fruit, Oppassen!!!), maar over zijn zangcarrière geen woord in zijn tegel-bio. Terwijl hij toch in 1968 als Griekse gastarbeider in de legendarische tv-serie Ja Zuster Nee Zuster – in duet met Zuster Klivia alias Hetty Blok – op indrukwekkende wijze het meesterwerkje *Stroei-voei* van Annie MG Schmidt en Harry Bannink vertolkte.

Geboren Alkmaarder Rudi Carrell (1934-2006) zit het evenmin mee. Van de entertainer en zanger (‘Wat een geluk dat ik een stukje van de wereld ben’) verscheen in 2007 een door beeldhouwer Carsten Eggers vervaardigde bronzen buste op een binnenpleintje achter café Het Gulden Vlies. Vooral ten gerieve van Duitse toeristen, die zich een ongeluk zochten naar de in hun land razend populaire showmaster, verhuisde de buste van zijn sokkel naar een zichtbaardere plek aan de buitengevel. Dit tot verdriet van het

foto: René en Peter van de Krogt

Comité Borstbeeld Rudi Carrell dat repte van een ‘apothekersbeeld dat tranen van roest huilt’. Sinds het café in 2019 de deuren sloot, ligt de huilen-de Carrell opgeslagen in een depot. Als het aan het comité ligt gaat Rudi terug naar de oorspronkelijke locatie: precies daar stond ooit het theaterpodium waarop hij in 1949 als 14-jarige debuteerde.

Gelukkig is hij opgenomen in de *Walk of History*, een project van kunstenares Pauline Bakker bestaande uit vijftig lichtgevende tegels. Op één tegel met Angela Groothuizen, Karin Bloemen, Marco Borsato en de lokale grootheid Bertje Doperwtje.

JAZZMONUMENT

Soms kent een eerbetoon wel een heel kort openbaar bestaan. Op 11 mei 1985 onthulde de Leidse wethouder van cultuur bij De Burcht de ‘eerste aan jazz gewijde sculptuur in het land’: de contouren van een contrabas in ijzer. Beeldhouwer Rudi Struik maakte het object in opdracht van de 15-jarige jazzclub Hot House. Omdat de gemeente geen toestemming gaf voor permanente plaatsing, verhuisde het naar de ‘konsert’-ruimte in het LAK-theater. Hot House beschouwde het kunstwerk volgens het Leids Dagblad als ‘een eerbewijs aan een muzieksoort waar veel mensen – als muzikant of als luisteraar – plezier en voldoening aan beleven’ en hoopte – vergeefs – met de manifestatie het Leidse gemeentebestuur tot inkeer te brengen. Tien jaar later deed co-oprichter Thea Pieterse in de krant een wanhopige oproep: “Weet iemand waar ons jazzmonument is? Hot House is vaak verhuisd en even zo vaak hebben we het ding meegesjouwd. Maar de bas lijkt nu echt spoorloos, terwijl het niet zo’n licht gevalletje was. Het eerste jazzmonument in Leiden zomaar weg, dat kan toch niet?” Het kunstwerk lijkt nog altijd zoek.

HOOG SAMMY

Wel te bewonderen is het monument van beeldhouwer Janine Melai ter ere van Ramses Shaffy (1933-2009), in een parkje achter Leiden Centraal. Vlakbij

de plek waar de zanger-acteur vanaf zijn zesde bij pleegouders opgroeide. Het vijf meter hoge, in cortenstaal uitgevoerde beeld – geplaatst in juni 2019 – bestaat uit twee palen en een dwarsligger met de liedtekst ‘Hoog Sammy kijk omhoog Sammy’. Een regel waar hoop uit spreekt, legde voorzitter Peter van der Geer van de stichting Hoog Sammy uit. “Kijk naar de blauwe lucht en laat de moed niet zakken. Ik hoop dat voorbijgangers daar moed uit putten op weg naar het station, hun werk of het ziekenhuis.” Door de uitgesneden letters heen is de blauwe lucht zichtbaar waaraan in het lied wordt gerefereerd: ‘Kijk omhoog Sammy, want daar is de blauwe lucht.’ Dankzij Groen Links-raadslid Ivo van Spronsen – en ondanks tegenstemmen van CDA, ChristenUnie en SP – heet de plek achter het station nu officieel het Ramses Shaffy-plein. De initiatiefnemer noemde de artiest een icoon voor de LHBTI-gemeenschap: “Hij kwam al vroeg uit voor zijn voorliefde voor mannen. Zichtbaarheid draagt bij aan acceptatie.”

NOORD-KOREA

Wie nog tijdens diens leven een kunstzinnig eerbetoon aan een (muziek) held brengt, moet maar afwachten wat diegene daarvan vindt. Lennaert Nijgh (1945-2002) voelde zich ‘geenszins behaaglijk’ met het levensgrote standbeeld dat de Haarlemse kunstenares Jolanda Prinsen ooit van hem voor een expositie had vervaardigd. ‘Standbeelden van in leven zijnde personen,

die deugen niet’, schreef Nijgh in 2002 daarover in zijn column in het Haarlams Dagblad. Dergelijke uitingen van persoonverheerlijkingen waren alleen in Noord-Korea te vinden, meende hij. Jarenlang stond het ruim driehonderd kilo zware beeld van natte klei doelloos in het atelier van Prinsen. Totdat zij hem vertelde over een recente affaire met een man, die zich na een tumultueuze afloop daarvan ‘op ruwe wijze had vergrepen’ aan zijn beeltenis. Nijgh, die bekende acht jaar eerder zelf ‘iets moois en kortstondigs’ te hebben gehad met de kunstenares, was opgelucht: ‘Voor mij nog lang geen standbeeld’. Datzelfde jaar overleed hij.

“Met Lennaert zou ik nog naar mijn bescheiden stulpje in Venetië gaan”, vertelt Prinsen desgevraagd, “maar omdat zijn kat Meneer ziek werd wilde hij niet. Eenmaal weerom bleek dat Lennaert zelf doodziek was. Ik heb hem nog net het beeld, dat ik op zijn verzoek had gemaakt van Meneer, kunnen laten zien op een foto en een schelp bij zijn oor gehouden, zodat hij de zee kon horen. Daarna was hij weg.”

THEEDOEK

Voor een Nijgh-festival in 2013 maakte Prinsen een bronzen buste van de geliefde tekstdichter. Bewoners van het Johan Enschedé Hof wilden die graag plaatsen in hun gemeenschappelijke binnentuin. ‘Eindelijk heeft de grootste 20ste-eeuwse Haarlemse tekstschrijver zijn beeld’, schreef de Haarlemse Hofjeskrant over de onthulling op 16 april 2022 door Boudewijn de Groot. De hoofdafnemer van Nijgh’s ongeëvenaarde liedteksten voltrok de plechtigheid door langzaam een theedoek weg te trekken. Prinsen is content: “Nu is-ie terug in de buurt waar hij vaak rondhing. Hij staat voor een haag met klimop, heel toepasselijk. Meneer ligt aan zijn voeten.”

Natuurlijk, op de Oude Groenmarkt ligt al sinds 2005 een marmeren kunstwerk van conceptueel kunstenaar Marinus Boezem ter ere van ‘de meester van het woord’. Een stevig plateau waarop een staande A en liggende Z de taal ofwel ‘het werktuig van dichters en schrijvers’ symboliseren, volgens de toelichting. “Een tekstdichter die de literatuur in de popmuziek heeft gebracht verdient echter ook een herkenbaar beeld”, zei Nijgh’s derde vrouw, zangeres Josee Koning, over de door Prinsen vervaardigde buste. Prinsen maakte ook het beeld van saxofonist en klarinettist Ruud Brink (1937-1990) en trompettist Ray ‘Deetje’ Kaart (1934-2011) in de Egelantiertuin. ‘Jazzvrienden Ruud en Ray in brons vereeuwigd’, schreef het Haarlems Weekblad over het in september 2013 geplaatste beeld ‘van twee van de begaafdsten, kleurrijkste en aardigste jazzmusici die de stad

ooit rijk was’. De twee staan op een steenworp afstand van De Egelantier waar tot eind jaren ’80 de Haarlemse Jazz Club zetelde. ‘Een vertederend beeldje’, noemde dochter Jolanda Kaart het. “Het had groter moeten zijn”, zegt Prinsen, “maar daar hadden ze niet genoeg centen voor. Vrienden hadden bronzen centen ingezameld om het beeld van te gieten. Deetje kon een liedje blazen op een dubbelgeknepen cent met een gaatje. Makkelijk, zei hij, een fluitje van een cent.”

THUISHAVENSAMBA

‘Misschien wordt het morgen beter, maar het wordt toch nooit goed.’ Een karakteristieke tekstregel uit het oeuvre van troubadour Cornelis Vreeswijk (1937-1987). Als 13-jarige verkaste hij

met zijn ouders vanuit IJmuiden naar Zweden, waar hij een beroemdheid zou worden. In Nederland waren *Veronica* en *De Nozem En De Non* bescheiden hits. Over zijn geboortestad (‘die armzalige havenstad’) schreef hij *De Thuishavensamba*.

In Zweden kreeg hij een eigen (inmiddels opgedoekt) museum en een naar hem vernoemd park – met borstbeeld

ALS HET AAN HET CORNELIS VREESWIJK GENOOTSCHAP LIGT, WORDT ER OOK NOG EEN ZEESLUIS NAAR DE BARD VERNOEMD.

– plus een jaarlijkse Cornelis Vreeswijkdag. In zijn geboortestad pronkt men eveneens graag met zijn beroemde zoon, al is het maar om Zweedse toeristen te lokken. De Cornelis Vreeswijk-fietsroute (met Nederlandse én Zweedse toelichting) eindigt op het Kennemerstrand, naast de zuidpier. Hij kwam hier graag, volgens de gemeentelijke website.

Langs de strandopgang staat, ietwat verscholen, op een blok Zweeds natuursteen zijn bronzen borstbeeld, gemaakt door Tineke Ongkiehong. Het monument werd op 7 juni 2003 onthuld. Rond des zangers 25ste sterfdag, november 2012, doopte de gemeente de strandopgang om tot Cornelis Vreeswijkpad. Als het aan het Cornelis Vreeswijk Genootschap ligt, wordt er ook nog een zeesluis naar de bard vernoemd.

IJKPUNT

Een ijkpunt in de Nederlandse muziekhistorie, volgens sommigen zelfs het échte begin van de jaren zestig, was het tweedaags bezoek van de Beatles aan ons land in 1964. Na een legendarische boottocht door de Amsterdamse grachten gaf de groep op 6 juni in de veilinghal Op Hoop Van Zegen in het West-Friese dorp Blokker een middag- en een avondconcert. Dat vroeg om een monument, vond de hiertoe in 1994 opgerichte stichting The Beatles in Blokker. De Groningse kunstenaar Harma Heikens ontwierp een object, bestaand uit een uitvergroten, in beton gegoten lp-hoes, een Vox-speakerbox en een fantasievolle mix van transistorradio, draaitafel en cassette. Aanvankelijk sierden de vier getekende hoofden van John, Paul, George en Ringo de platenhoes, al ontbrak laatstgenoemde destijds vanwege ziekte. Platenman Willem van Kooten onthulde het monument nabij de voormalige veilinghal op 6 juni 1999, exact 35 jaar na dato. Veertien jaar later volgde een winderige heronthulling. Het besef was doorgedrongen dat het historisch verantwoord was om de getekende Ringo te vervangen door diens invaller Jimmie Nicol. ‘In een surrealistisch decor’ (al- dus Vijfde-Beatle-expert John Schoorl)

trok Jimmie’s zoon Howie Nicol het doek van het kunstwerk. Jimmie zelf was zoek.

VERGETEN OPTREDEN

Volgens het informatiebord in Blokker trad ‘de beroemdste groep ter wereld’ slechts eenmaal op in Nederland: ‘op 6 juni 1964, tijdens hun eerste wereld-tournee’. ‘Dat klopt dus niet’, schreven verontwaardigde fans op beatlesbol-lenstreek.nl, ‘de eerste keer op een Nederlands podium was in Hillegom.’ Een selecte groep uitverkorenen was op die vijfde juni 1964, een dag vóór ‘Blokker’ dus, getuige van tv-opnames voor de VARA in zaal Treslong. Ze konden vragen stellen aan de Beatles, waarna de groep zes nummers speelde. Nou ja, playbackte, maar toch. Een

daartoe opgerichte stichting ijverde voor een monument op de plek van het inmiddels gesloopte Treslong. Beeldend kunstenaar Nicolas Dings vervaardigde een object van gegalvaniseerd staal, waarin de silhouetten van John, Paul, George en Jimmie waren uitgesneden. De onthulling in het Van Nispenpark was op 8 juni 2019, 55 jaar en drie dagen na dato. Journaliste Marga van Praag stelde destijds als 17-jarige aan The Beatles de prangende vraag “Wie stopt jullie sokken, als jullie op tournee zijn?” Het antwoord was ontvondend: “Er zitten geen gaten in onze sokken, we hoeven ze alleen maar te wassen.” Met haar druk op de knop kreeg ook het ‘vergeten optreden’ in Hillegom zijn verdiende gedenkteken.

‘DE LOUIS VAN GAAL VAN DE JAZZ’ EN ZIJN TALENTEN

Een blanco canvas. Dat was wat saxofonist en componist Maarten Hogenhuis (1986) voor zich had toen hij de opdracht aannam om twee jaar lang artistiek leider van het prestigieuze Nationaal Jeugd Jazz Orkest (NJJO) te worden. Er waren nog geen stukken, geen muzikale richting en misschien nog wel het belangrijkste: er was nog geen orkest. Een gesprek met een conceptueel denkende, mega-ambitieuze artistiek leider en twee van ‘zijn’ talenten.

Door Olivier de Neve foto's Minke Faber

December 2020. Middenin coronatijd gaat de telefoon bij Maarten Hogenhuis. Het is Cees Gog, producent van het Nationaal Jeugd Jazz Orkest. Of Maarten, saxofonist bij onder andere powerjazzgroep BRUUT! en zijn eigen trio, het ziet zitten om de komende twee jaar artistiek leider van het orkest te worden. Of beter gezegd: van een bigband met twintig muzikale toptalenten van onder de 25 jaar. Elke twee jaar wisselt de bezetting én artistiek leider, om zo steeds weer nieuw talent een kans te geven. Met nu dus de vraag of hij daarvoor zou willen staan. “Daar heb ik niet lang over na hoeven denken”, vertelt Maarten Hogenhuis thuis, bijna twee jaar later. “Ik kende het NJJO al heel lang. Ook heb ik vroeger als solist meegespeeld en heb ik weleens ingevallen voor Ruben Hein, de vorige artistiek leider. Dat waren altijd te gekke concerten. Het is leuk om met jonge mensen te werken, want die zijn doorgaans toch nog nét wat enthousiaster. Dat is heel aanstekelijk.” Hij zei dus ‘ja’, maar waartegen precies? “Je krijgt als artistiek leider carte blanche om de stukken te kiezen. Ik heb heel lang na zitten denken over

wat ik wilde gaan doen, want ik maak veel muziek in verschillende genres. Het moest vooral geen potpourri worden van verschillende dingen. De rode draad vinden in dat geheel, daar heb ik zittend op een stoel maanden over nagedacht. Uiteindelijk ben ik zelf stukken gaan schrijven. Dat was echt spannend, want ik had nog nooit muziek voor een grote band geschreven. Toen mijn eerste stuk eenmaal af was, zocht ik daar muziek van anderen bij, zoals Benjamin Herman, Eefje de Visser en Reinier Baas. Samen met de vijf stukken die ik in vier maanden tijd uiteindelijk speciaal voor het NJJO heb geschreven, vormen die een geheel.”

GROOVY OF RUSTIG?

De stukken zijn dus geschreven, maar de orkestleden die ze zouden moeten gaan spelen nog niet. Daarom worden er in september 2021, met de nodige vertraging door alle coronabeslommeringen, audities voor jonge jazzmuzikanten gehouden. Maarten: “Daarbij hield ik ook goed in m’n achterhoofd wat voor type muziek we gingen maken: wordt het meer groovy, meer jazzy, of juist rustig? Daar heb ik de

sounds van muzikanten bij gezocht die me aanspraken. Uiteindelijk kozen we unaniem negentien muzikanten om het nieuwe NJJO mee te vormen.” Twee van die gelukkigen zijn Fleur Peerenboom (tenorsaxofoon) en Jeline Weening (altsaxofoon). Op het moment dat we ze spreken zijn ze samen op vakantie in Frankrijk en praten ze via een Zoom-verbinding mee. Fleur blikt terug: “Het NJJO kende ik al een paar jaar, ook van mensen die er al in speelden, en ik dacht altijd: ‘Wow, dat wil ik

“IK WILDE NIET ZO’N TRADITIONELE BIGBAND, MET DIE STRIKJES EN CLICHÉS”

doen’. Ik was net van klassieke muziek naar jazz geswitcht op het conservatorium. Ik wist dat er audities voor het NJJO waren, maar twijfelde heel erg of ik al goed genoeg was. Op de laatste mogelijke avond heb ik me opgegeven... en toen werd ik uitgekozen. Heel vet dat ik pas net jazz studeerde en al bij het orkest mocht.” Jeline had al meer NJJO-ervaring: “Ik zat in de vorige orkestlichting. Door corona hadden we in die lichting niet veel kunnen doen. Alleen een clubtour,

die abrupt eindigde door de lockdowns. Ik hoorde dat Maarten de nieuwe lichting zou gaan leiden en dacht: ‘Ik wil gewoon nóg een keer meedoen en nu het maximale eruit halen. Dat mocht gelukkig. Ik sta nu heel anders in m’n schoenen dan drie jaar geleden. Daardoor haal ik er op de één of andere manier ook veel meer uit.’ Kort na de audities, in oktober en november 2021, begint het orkest te repeteren. Maarten vertelt: “We hebben er toen best veel tijd ingestoken,

maar vlak voor ons enige overgebleven concert werd ook die show door corona gecancelld. Dat was een vreselijke tijd.”

LOUIS VAN GAAL

Januari 2021. Weer rinkelt de telefoon. Het televisieprogramma ‘Matthijs Gaat Door’ belt, met de vraag of de kersverse selectie een optreden wil verzorgen in de show. Let wel: hun eerste optreden, primetime op NPO 1. “Het was heel spannend, je wilt wel dat het goed gaat”, legt Jeline uit. “Maar er gebeurt

ook zoveel, die twee dagen in de televisiestudio. Je ziet van alles om je heen gebeuren en we moesten ook nog op steigers staan. Het was heel hectisch, maar je bent ook heel gefocust omdat je het goed wilt doen.”

Fleur vervolgt: “Het hielp niet mee dat we een paar uur van tevoren de bladmuziek kregen en onder andere het stuk ‘Sunny’ in een middag uit ons hoofd moesten leren. Maar ja, we mochten eindelijk spelen, dus iedereen was super enthousiast.” Artistiek leider Maarten speelt zelf mee als solist, maar kijkt uiteraard ook naar hoe de rest van ‘zijn’ orkest het doet. “Het klonk al supergoed, ik was heel erg onder de indruk van de hele groep.”

Het orkest als groep, dat blijkt ook één van de belangrijkste doelen te zijn die hij zich aan het begin van het traject stelde. “Je wilt een goede bandsound neerzetten, maar je werkt met negentien mensen waarvan de meesten nog nooit met elkaar gespeeld hebben. Je wilt niet horen dat dit een project is met een ‘bijeengeraapt zootje’ aan muzikanten. We werkten dus ook aan professionaliteit en aan het groepsgevoel.” Als hem gevraagd wordt of hij zich een beetje als bondscoach Louis van Gaal voelt, die ook een groep losse spelers in korte tijd tot een eenheid moet smeden, antwoordt hij met een knipoog: “Ja, daar vergelijk ik mezelf graag mee”.

GEEN BIGBANDSTRIKJES

Maarten blijkt in ieder geval niet zo’n rücksichtsloze leider als Van Gaal te zijn: “Hij leidt het orkest op een duidelijke, maar niet strenge manier”, vertelt Fleur. “Hij is vriendelijk, weet wat hij wil horen en communiceert dat helder. Er was wel een kwestie over stukken uit je hoofd leren en op tijd komen bij repetities, haha. Op dat punt heeft Maarten de teugels uiteindelijk wel wat aangehaald.”

De artistiek leider zelf beaamt dat: “Dat was best moeilijk, een balans zoeken in hoe streng kan ik zijn. Wat krijg ik dan terug, wordt dat geaccepteerd? Als je zelf niet helemaal relaxed bent, zie je dat meteen terug in de band. Met de groepen waar ik

Maarten Hogenhuis, Fleur Peerenboom en Jeline Weening

normaal gesproken mee werk, heb ik al een lange geschiedenis. Er is daar geen schild meer: ik roep gewoon wat ik vind. Maar met negentien mensen met nog niet heel veel ervaring, kun je dat niet maken. Je ziet daarbij overigens een enorm verschil tussen vrouwen en mannen in zo’n groep. De eersten die de muziek uit het hoofd leerden, waren de vrouwen. Ze hebben een hele andere werkhethiek, die ik veel fijner vind. Het aantal vrouwen in het NJJO heeft wel een positieve invloed op het orkest.” Die vrouwen (en mannen) hebben nog een hoop andere dingen van Maarten geleerd. Fleur: “Wij zitten behoorlijk in een bubbel van het conservatorium waarin gezegd wordt: ‘Dit is jazz, zó moet je spelen’. Maarten doet juist meer z’n eigen ding, hij is niet gelimiteerd binnen de jazz. Hij moedigt ons altijd aan om erachter te komen wat we zelf écht leuk vinden om te doen.” Jeline vult aan: “Maarten denkt heel conceptueel, bijvoorbeeld over kleding en albumhoezen. Daar wordt echt te

‘ALS JE ZELF NIET HELEMAAL RELAXED BENT, ZIE JE DAT METEEN TERUG IN DE BAND’

weinig binnen jazzafdelingen overgepraat. Ik vind het cool dat we dat nu meekrijgen”.

Die conceptuele aanpak zie je ook terug in hoe de bigband eruit ziet. “Ik wilde niet zo’n traditionele bigband, met strikjes, dat typische idioom en alle clichés die bij dat genre horen”, legt Maarten uit. “Er zijn al genoeg bands die dat vet goed kunnen. Ik ben heel erg uitgegaan van de ritmesectie, het ‘bandje’ van 4, 5, 6 mensen, verrijkt met wat we nog meer in het orkest hebben. Ik vind dat dat vrij goed gelukt is. We krijgen ook terug van het publiek dat ze bandsound erg goed vinden. Daar ben ik heel blij mee om te horen.”

EIGEN FEESTJE

September 2022. Inmiddels is er een EP opgenomen, succesvol getoerd door het hele land (waaronder op het legendarische North Sea Jazz Festival) en is er een muzikale uitwisseling geweest met de Duitse evenknie van het NJJO, het BundesJazzOrchester. Ter afsluiting staat er nog een bijzondere tournee door Indonesië gepland, in november. Maar ook vóór die reis kijken Fleur en Jeline al met een blij gevoel terug op hun tijd in het NJJO. Jeline: “Ik denk dat er hierna ook sneller andere samenwerkingen gaan ontstaan. De drempel is veel lager om andere orkestleden te vragen voor je project, omdat je toch al samen met elkaar speelt.”

Binnenkort is het alweer tijd voor een nieuwe lichting, inclusief een nieuwe artistiek leider. Wat Maarten zijn opvolger zou willen meegeven? “Het is superleuk, omdat je alles kunt doen wat je wilt. Maak er vooral je eigen feestje van.”

Wapenfeiten en adviezen

EEN SALUUT AAN ROLF, BERRY, PETER, MARIUS EN MICHIEL

Sena's jaarlijkse Vereniging van Aangeslotenen (VvA), afgelopen mei in TivoliVredenburg, was niet alleen een uitgelezen moment voor aangeslotenen om bijgepraat te worden en om elkaar weer eens de hand te schudden. Er moest ook afscheid genomen worden van maar liefst vijf leden van de Raad van Aangeslotenen: hun maximale termijn was een feit. Deze vertegenwoordigers van Uitvoerende Kunstenaars en Producenten hebben de afgelopen jaren een schat aan ervaring bij Sena opgebouwd. Een goed moment dus om met ze terug te blikken... én ze om wijze raad te vragen voor hun opvolgers.

Door Olivier de Neve

* MICHIEL TEN VEEN SECTIE PRODUCENTEN

"Ik heb het altijd leuk gevonden om te besturen: van Simim [Belgische zusterorganisatie van Sena – red.] tot in het bestuur van de school van mijn kinderen. Jammer dat het nu bij de Raad van Aangeslotenen moest eindigen voor mij, maar ik begrijp het ook: ik ben er een groot voorstander van dat iemand anders het op een gegeven moment moet gaan doen. Het opzetten van het Upstream-fonds, een samenwerking tussen Sena en het Fonds Podiumkunsten, heb ik heel fijn en leerzaam gevonden. Anita Verheggen van de sectie Uitvoerende Kunstenaars heeft mij op sleeptouw genomen. Zij heeft een doorzettingsvermogen dat zijn weerga niet kent. We gingen samen gesprekken aan met allerlei partijen, zoals het ministerie van Economische Zaken. Steeds waren er allerlei muren waar we tegenaan liepen. Anita liet zich echter nooit uit het veld slaan. Dat het uiteindelijk gelukt is om Upstream van

de grond te krijgen en dat het ook nog zo'n succes is geworden, daar ben ik wel trots op."

* MARIUS BEETS SECTIE UITVOERENDE KUNSTENAARS

"Ik ben een echte muzikant van de werkvloer: ik kende Sena als aangeslotene natuurlijk al wel voordat ik in de Raad kwam. Maar voor veel muzikanten was het vroeger best schimmig wat er nu eigenlijk allemaal bij Sena gebeurde. Bijvoorbeeld de uitbetalingen die je van Sena krijgt: is dat geen nattevingerwerk? Toen ik in de Raad zat en contact had met collega-muzikanten, kon ik ze uitleggen hoe Sena werkt. Dan zie je ook zelf dat het echt zuivere koffie is en de belangen van aangeslotenen bij alles gewaarborgd zijn. Ik heb altijd de vraag gesteld: "Wat heeft de muzikant eraan als we iets door Sena laten ondersteunen?" We besluiten over geld van de aangeslotenen, het is je plicht in de Raad om te zorgen dat dat zo goed mogelijk besteed wordt. Ik

vind het heel gaaf dat onder andere de Sena gagenorm [minimumbedrag dat muzikanten moeten verdienen voor een optreden – red.] er alweer een paar jaar is. Toen ik in de Raad begon, werden er door Sena festivals ondersteund waarbij de optredende muzikanten met niks of een paar tientjes gage werden afgescheept. Dat is door de gagenorm verleden tijd."

* ROLF DELFOS SECTIE UITVOERENDE KUNSTENAARS

"Ik vond het een heel leerzame periode om in de Raad van Aangeslotenen te zitten. Je ziet en ervaart als muzikant zo toch eens de andere kant van de organisatie. Sena is een soort diesel die gewoon doorgaat en steeds verfijnder wordt. Het is ongelooflijk hoeveel Sena de afgelopen jaren bereikt heeft, vind ik. Bijvoorbeeld hoe snel aangeslotenen nu uitbetaald worden, of hoe laagdrempelig de subsidieverstreking inmiddels werkt. Je kunt al op een paar A4-tjes bij het Sena Muziekproductiefonds uitleggen wat je van plan bent. Als je ziet dat er ook fondsen

Michiel ten Veen, Marius Beets, Rolf Delfos, Peter Boertje en Berry van Sandwijk

zijn waar het invullen van alle formulieren soms wel een maand werk is... dan zit het Muziekproductiefonds echt waanzinnig goed in elkaar. Tegelijkertijd heb ik gezien hoe moeilijk het is om muzikanten te verenigen. De gemiddelde muzikant laat het soms best wel afweten: bijvoorbeeld bij de jaarvergadering (VvA), daar is de opkomst altijd laag. En dat terwijl bijvoorbeeld wel meer dan vijftig jazzfestivals per jaar door Sena ondersteund worden. Ik hoop dat in de toekomst ook muzikanten uit bijvoorbeeld de hiphop en wereldmuziek meer bij Sena betrokken kunnen worden. Die worden nu echt nog te weinig vertegenwoordigd."

* PETER BOERTJE VOORZITTER SECTIE PRODUCENTEN

"Een club met heel betrokken en slimme mensen mogen voorzitten, dat heb ik als enorm plezierig ervaren. Het is heel fijn om met elkaar tot mooie resultaten te komen door consensus te bereiken. Dat was altijd spannend, want je hebt te maken

met mensen met verschillende invalshoeken en een andere achterban. Maar uiteindelijk kwamen we er altijd uit. Als sectie Producenten betaalden we eerst de helft van de kosten van het Sena Performers Magazine. We hadden alleen geen enkele invloed op de inhoud van het blad. We hebben toen besloten het blad niet meer te willen financieren. Gelukkig gingen beide secties na verloop van tijd toch weer met elkaar in gesprek over het magazine. Dat heeft een gezamenlijk samengesteld blad als resultaat opgeleverd. Dat vind ik een prachtig wapenfeit. Net als het Muziekproductiefonds, dat we nu samen met de Uitvoerende Kunstenaars verder uitbouwen. Mijn opvolgers zou ik willen aanraden: blijf altijd luisteren en kijken waar de mogelijkheden liggen. Zeg 'ja' waar het kan, en 'nee' waar het moet."

* BERRY VAN SANDWIJK SECTIE PRODUCENTEN

"Ooit was ik penningmeester in de oude structuur van Sena. Dat waren toen heel

woelige tijden, met veel ellende. Gelukkig liggen die ver achter ons. Sindsdien is er ongelooflijk veel ten goede veranderd. Bijvoorbeeld de governance-structuur van Sena [de manier waarop bestuurd wordt en toezicht wordt gehouden – red.], dat was een verademing. Als ik kijk naar de Producenten-sectie van de Raad, dan merkte je eigenlijk nooit strijd tussen de vertegenwoordigers van independent producenten en van de majors." Lachend: "Met de sectie Uitvoerende Kunstenaars had ik het soms wat lastiger. Maar ook met die sectie is de samenwerking de afgelopen jaren alleen maar beter geworden. Sommige dingen raken ons immers allemaal, producenten en muzikanten. Ik denk dat we onze rol als toezichthouder goed vervuld hebben, door niet de eigen belangen mee te laten wegen bij besluiten. Ik werk bij Sony: dan zijn er best weleens punten waarop we het oneens zijn met Sena, maar dat moet je niet mee laten spelen in de Raad. Dat zou ik ook aan mijn opvolgers mee willen geven: blijf kritisch op het bestuur, let op de financiën, en sta open voor elkaar."

Even voorstellen

VIER NIEUWE LEDEN VAN SENA'S RAAD VAN AANGESLOTENEN

Zoals op de vorige pagina's van dit *Sena Magazine* te lezen is, namen vijf sectieleden onlangs afscheid van de Raad van Aangeslotenen. Dat is op zichzelf natuurlijk een gemis, maar er is gelukkig ook goed nieuws: er is immers ruimte voor nieuwe gezichten. Tijdens de afgelopen Vergadering van Aangeslotenen werden ze geïnstalleerd. Maar wie zijn het, welke ervaring brengen ze mee en wat zijn hun plannen voor Sena?

Door Olivier de Neve

✿ FLORIS JANSSEN SECTIE PRODUCENTEN

"In 1995 ben ik als mislukte student een Hilversumse platenzaak ingerold. Daarna heb ik op allerlei plekken in de muziekindustrie gewerkt, zoals bij Universal Music als radioplugger en bij EMI en Ticketmaster in de marketing en sales. Zes jaar geleden alweer begon ik als General Manager bij platenmaatschappij 8ball, waar ik me vooral bezighoud met de marketing en live evenementen. Daarnaast ben ik vanuit 8ball lid van de Raad van Bestuur van IMPALA, de vereniging voor onafhankelijke platenmaatschappijen. Vooral het RAAP-PPI arrest [uitspraak van het Europese hof waardoor Sena nu ook voor Amerikaans repertoire moet incasseren en repareren – red.] heeft me getriggerd om in de Raad van Aangeslotenen te willen komen. Kort door de bocht gezegd lekt er nu een hoop geld weg naar Amerika, zonder dat er iets voor terugkomt. Dat arrest heeft een hele grote impact: niet alleen voor 8ball, maar ook voor Nederlandse artiesten

en de rest van de creatieve industrie. Daar mag wel meer lawaai over gemaakt worden vind ik. Ik weet dat Sena artiesten erover informeert, maar veel managers en artiesten die ik spreek hebben nog nooit van dat hele arrest gehoord. Ik wil de aangeslotenen daarover beter informeren. Ik ben een uitbundig en enthousiast type. Samen praten, discussiëren, soms een robbertje vechten, maar vooral lachen en het samen flikken: dat zijn de dingen die ik het mooiste vind."

✿ LIESBETH STEFFENS SECTIE UITVOERENDE KUNSTENAARS

"Na in Den Haag aan het conservatorium te hebben gestudeerd, heb ik als klassiek altvioliste in ongeveer alle grote orkesten van Nederland gespeeld. Daarnaast ben ik medeoprichter van strijkorkest Amsterdam Sinfonietta en speel ik sinds mijn studententijd in het Asko|Schönberg ensemble. Ik zit in totaal al meer dan dertig jaar in het vak." Lachend: "Ik ga al héél lang mee." "Samen met mijn man heb ik ook een

muziekwinkel. Daar zie je ook een andere kant van het muziekleven dan het puur professionele. Muziek gaat door alle lagen van de bevolking, dat ontroert me. Ik hoor vaak van collega's, klassieke musici, dat het zo moeilijk is om repertoire bij Sena aan te melden. Dat gaat heel anders dan bij het schrijven van een popsong met een specifieke naam, want bij klassieke muziek zijn er talloze stukken van Bach met titels als 'Largo' of 'Allegro'. Daar wil ik graag naar kijken vanuit mijn rol in de Raad van Aangeslotenen. Ook wil ik de klassieke collega's laten zien wat het belang van Sena is en wat Sena allemaal faciliteert. Ik zie mijn Raadszetel dus ook als een soort ambassadeurschap. Over het algemeen ben ik iemand die probeert alle partijen op één lijn te krijgen. Maar als ik ergens van overtuigd ben, kan ik ook een ontzettende pitbull zijn."

✿ COEN WITTEVEEN SECTIE UITVOERENDE KUNSTENAARS

"Het makerschap is er bij mij altijd al geweest, als saxofonist, componist en producer: ik

Raad van Aangeslotenen:

- ✿ Jan Favié (producenten, voorzitter sectie-afgevaardigden)
- ✿ Matthijs van Duijvenbode (uitvoerende kunstenaars, voorzitter sectie-afgevaardigden)
- ✿ Guus Bleijerveld (uitvoerende kunstenaars)
- ✿ Will Maas (uitvoerende kunstenaars)
- ✿ Liesbeth Steffens (uitvoerende kunstenaars)
- ✿ Anita Verheggen (uitvoerende kunstenaars)
- ✿ Erik Winkelmann (uitvoerende kunstenaars)
- ✿ Coen Witteveen (uitvoerende kunstenaars)
- ✿ Floris Janssen (producenten)
- ✿ Eric Jan Loon (producenten)
- ✿ Fons Merkies (producenten)
- ✿ Cedric Muyres (producenten)
- ✿ Sebastiaan van Welie (producenten)
- ✿ Vacature (producenten)

heb conservatorium gestudeerd en werk bijvoorbeeld al sinds mijn zeventiende met Typhoon. Maar ik ben ook beleidsmatig met de culturele sector bezig. Als directeur bij een productiehuis in Amersfoort, KOSMIK, waar we jonge makers begeleiden in hun carrière, als adviseur bij het Fonds Podiumkunsten en in het bestuur van Kunstbende Utrecht. Lid zijn van de Raad van Aangeslotenen en zo een hele groep uitvoerende kunstenaars vertegenwoordigen, vind ik een hele belangrijke positie. Ik wil goed luisteren naar wat er in het veld speelt en dat meenemen naar de Raad. Dat luisteren naar en opkomen voor artiesten past ook goed bij mij: ik kan slecht tegen onrecht. Ik hoop dat ik met mijn ervaring kan toezien op transparante rechtenverdelingen en fair pay voor uitvoerende kunstenaars. De coronaperiode heeft laten zien dat de hele muzieksector met elkaar verweven is. Maar een groot deel van de muzikanten, die hard getroffen waren, bleef onderaan bungelen. Daarnaast ben ik een groot voorstander van transparantie, ook bij de Raad van Aangeslotenen. Wat voor gesprekken voeren we, welke input wordt daarbij gehaald? Laat dat gewoon

zien, maak complexe zaken begrijpelijk en toegankelijk voor iedereen. Zo kunnen we Sena ook bij de volgende generatie muzikanten bekender maken."

✿ SEBASTIAAN VAN WELIE SECTIE PRODUCENTEN

"Ik ben relatief nieuw in de muziekindustrie, als je dat na vijf jaar nog kunt zeggen. Ik ben nu CFO (Chief Financial Officer) bij Warner Music Benelux, maar heb hiervoor gewerkt bij onder andere TomTom en Heineken. Ik wilde graag in de Raad van Aangeslotenen, omdat ik denk dat het belangrijk is dat de Raad verschillende bloedgroepen heeft, zodat je elkaar scherp houdt. Het is denk ik ook goed dat platenmaatschappijen daarin vertegenwoordigd zijn. Sena vond ik altijd al interessant vanuit mijn rol als CFO, maar het afgelopen half jaar begin ik pas echt te ontdekken hoeveel er bij Sena allemaal speelt. Zo las ik bijvoorbeeld over Sena's positie in onderhandelingen met een grote muziekgebruiker. Dat zijn bewegingen die heel veel tijd en aandacht kosten: het zijn een

soort olietankers die potentieel gigaveel impact hebben.

Ik zou het fijn vinden als ik eraan kan bijdragen om met Sena nóg transparanter te zijn naar de aangeslotenen over de verwachte repartitie-inkomsten. Als we kort op de bal kunnen zitten, laten we dat dan ook doen en daarover communiceren. Daarbij kan ik mijn analytische bril moeilijk afzetten. Ik bekijk veel dingen in het leven door me af te vragen: 'Wat zou de impact hiervan kunnen zijn, wat is oorzaak en gevolg, hoe kan ik dat kwantificeren?'"

GABRIELLA VAN HUIZEN SECTIE PRODUCENTEN

Hoewel tijdens de Vergadering van Aangesloten werd aangekondigd dat Gabriella van Huizen (Sony Music) met ingang van 1 juli 2022 toe zou treden tot de Raad van Aangeslotenen, heeft zij voor die datum laten weten daar alsnog van af te zien. Dit betekent dat er tot de eerstkomende Vergadering van Aangeslotenen een vacature is in de sectie Producenten op een NVPI-voordrachtszetel.

SENA MAAKT MOGELIJK

Professionele muzikanten kunnen voor hun albumproductie financiële steun aanvragen bij het Sena Muziekproductiefonds. Wie zijn die artiesten en wat hebben ze eraan? We vragen het pianist Paul Stark en drummer Jonas Linnemann van de groep StarkLinnemann.

Door Jimmy Tigges
Foto's: Ivo van der Bent

'ELKE KEER ALS IK EEN NIEUW STUK BEWERK, DENK IK: KAN HET EIGENLIJK WEL?'

'Een indrukwekkend album van ongeken- de kwaliteit', meldt hun eigen website. Als je je eigen marketing doet, doe het dan goed. Na Chopin, Mussorgsky en Beethoven was Franz Liszt de volgende componist wiens werk een behandeling onderging volgens het beproefde transcending-concept van pianist Paul Stark en drummer Jonas Linnemann. Klassieke meesterwerken getransformeerd naar het hier en nu, met behoud van de herken- baarheid van de muzikale 'ziel', zoals ze het zelf omschrijven. Met als resultaat 'coherente, moderne jazzcomposities door toevoeging van creatieve ritmes en moderne harmonieën.'

"Ze vroegen ons steeds: wat is dat voor muziek die jullie spelen?", vertelt Stark. "Daar hadden we geen pasklaar antwoord op. Omdat we er ook nog wereldmuziek aan toevoegen, hebben we er de naam universal crossover music voor bedacht. Dat zegt precies wat het is. Ons eigen platenlabel UCM is ernaar vernoemd." Toen ze zich afvroegen wat ze 'eigen-

lijk aan het doen' waren, kwam de term *transcending* als procesomschrijving naar boven. De letterlijke betekenis *overstijgen* klinkt best hoogdravend, erkent Linne- mann. "Wat wij ermee bedoelen is: hoe zou de componist zijn stukken spelen als hij nu leefde, met alle invloeden van nu? Die componisten van toen wilden hun eigen werk ook naar een hoger plan bren- gen. Die improviseerden ook. De vraag is: als je nu een klassiek werk speelt, wil je dat dan spelen zoals het op blad staat of durf je een eigen artistiek pad in te slaan daarin? Met onze jazzachtergrond vermengen wij klassieke muziek met im- provisatie. We pakken onze momenten."

GOUDEN FORMULE

Het transcending-idee ontstond bij Stark omdat hij onmogelijk kon kiezen tussen zijn twee liefdes jazz en klassieke muziek. "Ik speel beide op piano. Ik dacht: waar- om bundel ik die twee niet?" Het bleek een gouden formule. "Het prikkelt ons steeds weer. Elke keer als ik een nieuw

stuk bewerk, stel ik mij de vraag: kan het eigenlijk wel? Als je een klassiek meesterwerk uit de negentiende eeuw hierheen vertaalt moet het resultaat geloofwaardig zijn. Dat is de eis die ik mezelf stel. Daar moet je flink voor peuteren, het kost maanden tijd."

De stukken blijven na de bewerking goed herkenbaar, verzekert Stark: "Dat komt omdat ik ook de originele muziek speel. Die stukken zitten in mijn vingers, van daaruit ga ik ze morphen. In 2010 deed ik dat voor het eerst, ook al met Liszt. Zijn *Sonate in b klein*. Ik was heel onzeker. Hoe ga je dat in godsnaam voor elkaar krijgen, zo'n meesterwerk verdraaien naar jazz? Dat was een lang leerproces."

Tot nu toe krijgen ze meer recensies uit de jazz- dan uit de klassieke muziekhoek. Stark: "Als ze er zijn, zijn ze meestal wel positief. Schrijven ze dat we niet over één nacht ijs gaan. Wat optredens betreft staan we vaker in jazzzalen. De klassieke markt begon net een beetje open te breken, maar dat heeft corona helemaal om zeep geholpen. Natuurlijk ook jammer

omdat klassieke podia beter betalen. Niet het belangrijkste, maar het is wel zo."

RIJPINGSTIJD

Vier stukken staan er op de nieuwe Liszt-cd. "*Hungarian Rhapsodie* en *Liebestraum* zijn hercomposities van mijn hand", vertelt Linnemann, "*Ave Maria* en *Vallée d'Obermann* zijn door Paul gedaan. Na de voltooide bewerking, gebeurt er in de repetitieruimte nog van alles mee."

Stark: "Elk album vergt een jaar voorbereidingstijd, dat is elke keer zo. Het heeft rijpingstijd nodig. De meest cruciale beslissingen in het proces komen vaak op het eind. Een paar weken van tevoren weet je ineens: dit is het, zo moet het!"

De Liszt-cd kon mede worden afgerond door de bijdrage van het Sena Muziek-productiefonds, vertelt Linnemann: "Fijn dat die subsidie er is." Stark: "We steken er zelf ook geld in, maar het is echt een flinke ruggesteun. Met de opbrengsten van de cd-verkoop financieren we nieuwe projecten. In dit geval is die pot aangevuld met de Sena-steun. Door corona lag

de cd-verkoop stil, dus het kwam extra goed uit."

Vanaf september staan er weer optredens gepland voor het StarkLinnemann Trio, Kwartet of Kwintet, al naar gelang welke extra (vaste) muzikanten nodig zijn voor het te spelen repertoire. In eerste instantie spelen ze vooral hun eerdere albums, waarvan ze de twee Beethoven-cd's (Volume 1 en 2) dankzij corona nauwelijks live hebben kunnen uitvoeren.

De officiële presentatie van Transcending Liszt is op 16 december in Tilburgs jazz-tempel Paradox. Een thuiswedstrijd, want in hetzelfde pand bevindt zich ook hun vaste studioruimte. Daarvóór, op 26 september, staat onder meer een optreden tijdens het Liszt Concours in Tivoli-Vredenburg gepland. Ze vrezen wel de coronawolk die nog steeds als een zwaard van Damocles boven het hoofd hangt. "We duimen maar dat alles doorgaat."

www.starklinnemann.com

COLUMN HENK WESTBROEK

OP ORIGINALITEIT KAN DE KACHEL NIET BRANDEN

Een agent die 5 jaar geleden een coverband een avond in het clubcircuit wilde laten spelen, kon zijn mailing maar beter achterwege laten en zijn kostbare tijd besteden aan het vinden van een band met oorspronkelijk repertoire en groeipotentie. Een coverband in het clubcircuit was godslastering in de gesubsidieerde muzikale kerk. Toen bleek dat coverbands meer betalend en drinkend publiek trokken dan bands die het feest van de muzikale herkenning niet konden leveren, veranderde dat. De directiesalarissen moeten ook betaald worden immers. Als rechtvaardiging voor het boeken van coverbands werd bedacht dat de artiesten die er in spelen ook moeten eten en bovendien overwegend uitstekende muzikanten zijn. Toen ze nog niet geboekt werden omdat het repertoire niet vernieuwend genoeg was, speelden ze blijkbaar slecht en konden ze blijkbaar van de wind leven.

Wat ook hielp om coverbands de wind in de zeilen te geven was de briljante marketingtruc om een coverband die zich beperkt tot het spelen van werk van één artiest een tributeband te noemen. Een tributeband speelt weliswaar om de energierekeningen te kunnen betalen ook werk van een artiest die zich meer dan bewezen

heeft. Maar het is tegelijkertijd en vanzelfsprekend in de eerste plaats een muzikale kranslegging; een eerbetoon zeg maar. Behalve in het clubcircuit kom je tributebands nu ook volop tegen op festivals en de kranten geven hun abonnees korting op kaartjes voor concerten van bands die werk van allergrootste artiesten in de grootste zalen spelen. Simon & Garfunkel, ABBA en de Beatles natuurlijk. Net voor de coronatijd speelden er in Nederland minstens 5 Beatles-tributebands en die visten allemaal in dezelfde vijver. De ene band wilde komen bovendien door goedkoop te zijn, de volgende zocht het in de kleding en de leden van de band die de Beatleslag won, The Analogues, gingen ook nog eens spelen op precies dezelfde instrumenten als de band die gecoverd werd. Zelfs het aambeeld dat in Maxwell's Silver Hammer gebruikt wordt is 100 % analoog aan het origineel.

Het is een eerste klas band die zijn zaakjes ook nog eens prima verkopen kan. Niks mis mee. Een klassiek orkest speelt immers ook vooral werk dat niet oorspronkelijk is en dat wordt ook gezien als kunst met de allergrootse grote K. Toen op tv de strijd van de

coverbands werd uitgezonden met een heuse coverbandjury, was het laatste restje weerzin tegen het gebrek aan oorspronkelijkheid al lang gedeponeerd op de mestvaalt van de geschiedenis. Je kunt het jammer vinden dat bands die proberen met eigen repertoire aan de weg te timmeren het nu een stuk moeilijker hebben dan in het recente verleden. Aan de andere kant: zelfs The Beatles zijn als coverband begonnen.

'ZELFS THE BEATLES ZIJN ALS COVERBAND BEGONNEN'

**BIM50 FESTIVAL –
VERSCHILLENDE PODIA IN NL**
9 OKT – 19 NOVEMBER

CELLO BIËNNALE AMSTERDAM
20 – 29 OKTOBER

FESTIVAL RAUW
27-28 OKTOBER

FESTIVAL VOCALLIS
21 OKT – 6 NOV

SOUNDSOFMUSIC FESTIVAL 2022
31 OKT – 6 NOV

Truck stop get your fix
drugs stop giving kicks
thought it could do no harm
I just became the part
I knew my lines by heart

but now I'm lightyears better
I was travelling at the speed of sound
but now I'm lightyears better
so slow to figure out
how to feel lightyears better

UIT: TIM KNOL – *LIGHTYEARS BETTER*